

RICHTLIJNEN VOOR DE BEOORDELING VAN FORMELE & INFORMELE PROCEDURES

EEN CHECKLIST VOOR EVALUATIE VAN EDUCATIEVE PROCEDURES (FORMEEL OF INFORMEEL) ROND GENDERGERELATEERD GEWELD IN SCHOLEN

Deze checklist wil scholen en andere onderwijs- en non-profitorganisaties een duidelijke handleiding bieden voor een diagnose van bestaande onderwijsprocedures (formeel/informeel) met betrekking tot geweld in scholen. De analyse van de bestaande procedures en de optimalisatie van operationele samenwerkingen zijn fundamenteel om gendergeweld succesvol te onderzoeken en te voorkomen.

Aan de hand van kwalitatieve methoden (focusgroepen, diepte-interviews, etc.), maar ook kwantitatieve (vragenlijsten, gegevensverzameling, etc.) wordt informatie van hoge kwaliteit verzameld en beoordeeld om een diagnose te kunnen uitvoeren.

Het beoordelingsprogramma bestaat uit de volgende onderzoeksfasen:

- Contextanalyse (de context, diensten en externe relaties bij interventies)
- Behoeftanalyse (van de omgeving, van de school, van een specifieke doelgroep)
- Basisonderzoek (wat er al gedaan werd rond en gepubliceerd over het onderwerp)
- Wetgeving en institutionele referenties

Het engagement van scholen, verenigingen en openbare instellingen om in te grijpen in de preventie van gendergeweld vereist systematisch onderzoek en analyse bij het identificeren van de kenmerken en behoeften van elke context alvorens uiteindelijk gemeenschappelijke methodologieën voor te stellen en toe te passen.

“A solid information system should not only aim to collect, store data and process information but help in the formulation of education policies, their management and their evaluation”

Source: UNESCO (2015)

STAP 1: ONDERZOEK

Een goed uitgangspunt is het uitvoeren van een onderzoek naar de "state of the art": we beginnen bijna nooit van voor af aan en het is heel waarschijnlijk dat iemand voor ons al rapporten en analyses over diagnostische procedures en methoden heeft geschreven en gepubliceerd.

Een goed bibliografisch en documentair onderzoek laat ons toe om tijd te besparen, maar biedt vooral een noodzakelijk kader van wetenschappelijke methodologie voor het verzamelen van betrouwbare gegevens.

De te volgen methode voor het onderzoek naar informatiebronnen (zoals geïdentificeerd door Eisenberg en Bergowitz) is onderverdeeld in zes punten:

1. Definiëren van de taak
2. Selectie van bronnen
3. Lokalisatie en toegang tot bronnen
4. Gebruik van de informatie
5. Samenvatten
6. Evalueren

Voor meer informatie: <https://vgulibguide.wordpress.com/info-literacy-skills/big6-model/>

STAP 2: CONTEXTANALYSE

Na het vooronderzoek naar eerder toegepaste procedures en hulpmiddelen is het mogelijk om verder te gaan met het identificeren van het gebied en de school waar de onderwijsinterventie zal worden uitgevoerd. De selectiecriteria kunnen variëren. Er is geen goede of slechte manier; de keuzes zijn afhankelijk van de onderzoeksdoelstellingen.

In het algemeen geldt dat wanneer een waarschuwing niet direct van de betreffende school of van een overheidsinstantie komt, het goed is om te beginnen met de omgeving en vervolgens over te gaan tot de identificatie van de school.

Gendergerelateerd geweld is een complex fenomeen dat een geïntegreerde en multidimensionale aanpak vereist. Hoewel het onderwerp van het onderzoek geweld op school is, is het nuttig om ons niet te beperken tot het verzamelen van informatie over de schoolcontext, maar ook om het onderzoek uit te breiden naar het referentiegebied. De eenvoudigste techniek is het verzamelen van statistische gegevens die al intern door de school beschikbaar worden gesteld, of uit nationale, regionale of lokale institutionele bronnen.

De eerste vraag die gesteld moet worden is:

1. Beantwoordt mijn voorgestelde interventie aan een reële en wijdverbreide behoefte?

De eerste bron zijn enquêtes en statistische analyses rond gendergeweld die op nationaal en vaak lokaal niveau worden uitgevoerd.

Meestal biedt dit soort onderzoek gegevens die zijn uitgesplitst naar geslacht, leeftijd, sociaaleconomische status en grondgebied. Zij vormen het uitgangspunt voor elk type diagnose.

2. In welke context gaan we aan de slag?

- een dorp
- een stad
- een stedelijke buitenwijk
- een multiculturele wijk

3. Welke aspecten nemen we in overweging?

- Sociale stand van de omgeving: inkomens- en opleidingsniveau, werkgelegenheids- en werkloosheidscijfers, schooluitval, diensten en infrastructuren in het gebied, activiteiten van verenigingen en non-profitorganisaties.
- Lokale scholen en populaties: breng eerst de scholen in het geïdentificeerde gebied in kaart. Je kan ook de scholen van de regionale of provinciale overheden raadplegen.

4. In welke studierichtingen willen we aan de slag gaan?

- ASO
- TSO
- BSO

Om het onderzoek te versterken kan informatie worden verzameld over:

- **kwantitatieve gegevens** over de schoolpopulatie: aantal mannelijke/vrouwelijke studenten, aantal buitenlandse studenten, gemiddelde beoordelingen, SES van de gemiddelde familie (socio-economische status).
- **projecten** die in de afgelopen 3 jaar zijn uitgevoerd met betrekking tot onderwijs op basis van gelijkwaardigheid, pesten, gendergerelateerd geweld (meestal vermeld op de webpagina van de school).
- **diensten** aanwezig binnen de school en lokale samenwerkingen (meestal vermeld op de webpagina van de school of beschikbaar bij de gemeentelijke diensten).

STAP 3: WETGEVING EN BELEID

Alvorens contact op te nemen met scholen is het een goed idee om de referentiewetgeving op Europees, nationaal en lokaal niveau te controleren. Een van de risico's is het maken van een goede analyse van de context en de behoefte, zonder de toestemming te hebben om deze te gebruiken.

De kwesties die moeten worden overwogen zijn:

- Het bevorderen van een cultuur van gelijke kansen, evenals het voorkomen van gendergeweld en pesten in het nationale schoolsysteem.
- Regelgeving, richtlijnen en nationale hervormingen met betrekking leerplandoelstellingen (curricula, projectautonomie, enz.)
- EU-richtlijnen en internationale verdragen inzake de preventie van gendergerelateerd geweld
- Bestaande wettelijke procedures in en buiten de schoolcontext om gendergerelateerd geweld of pesten in het algemeen aan te pakken
- De formele procedures die binnen en buiten de schoolcontext bestaan voor de preventie van gendergerelateerd geweld of pesten (bv. de aanwezigheid van een begeleider, psychologische helpdesk, enz.)

STAP 4: DE SCHOOL CONTACTEREN

Zodra de keuze voor de school gemaakt is, is de eerste stap om contact op te nemen met de directie van de school en een vergadering te vragen om het project voor te stellen.

Bij het eerste contact is het nuttig om een overzicht van de doelstellingen en de acties van het project toe te voegen. Voeg in het projectblad eventuele verwijzingen naar Europese nationale referentierichtlijnen of wetten toe: het is een toegevoegde waarde voor de school om mee te doen!

STAP 5: INFORMEER HET PERSONEEL EN DE OUDERS, EN BETREK HEN BIJ HET PROJECT

Door iedereen bij het project te betrekken, zorg je voor een toewijding en motivatie die je ondersteunt om het programma van start te laten gaan.

- Het is altijd beter om buitenschoolse projecten/activiteiten niet van "bovenaf" op te leggen; nog meer als het gaat om projecten die te maken hebben met de ontwikkeling van de genderidentiteit van individuen en met kwesties die in bepaalde opzichten een sterke impact hebben op emotionele en biografische gebieden.
- De verantwoordelijke leerkracht (als deze er al is) kan de projectpresentatie geven met of zonder de steun van een expert.
- Het is aangeraden om in de presentatie een overzicht toe te voegen van alle activiteiten in het project.
- Overtuig alle stakeholders ervan dat dit een interessant en nuttig project is, en dat het een buitenkans is om eraan te kunnen deelnemen. Het kan een meerwaarde bieden voor ieders pedagogische vaardigheden.

Als het project gesteund wordt door de directie, de leerkrachten en de ouders, ga dan verder met het selecteren van de deelnemende klassen en leerkrachten of personeel.

STAP 6: DE KEUZE VAN DE KLASGROEPEN EN DE SELECTIE VAN HET SCHOOLPERSONEEL

Wat betreft de betrokkenheid van het onderwijzend personeel, is de motivatie van de leerkracht het belangrijkste aspect. Probeer beslissingen en opdrachten door de directie te vermijden, om zo de ontwikkeling van professionele vaardigheden in het belang van een veiligere schoolomgeving te bevorderen.

Wat betreft de klasgroepen, vraag altijd de coördinator om een overzicht van de klassen: relationele dynamiek, mogelijke gevallen van pesterij/gendergeweld, meisjes en jongens met speciale behoeften of leermoeilijkheden.

STAP 7: OVEREENKOMST EN INFORMED CONSENT

De laatste stap van de pre-diagnose is de formele procedure om deel te nemen aan het project:

1. **Samenwerkingsovereenkomst:** de overeenkomst tussen de school en de voorstellende vertegenwoordiger moet een beschrijving bevatten van de uit te voeren activiteiten, de doelstellingen, het aantal betrokken studenten en schoolpersoneel, de verplichtingen en verbintenissen van de school en de vertegenwoordiger die het programma zal uitvoeren. Het is ook belangrijk om verwijzingen naar de privacywetgeving op te nemen.

In de handleiding wordt een modelovereenkomst toegevoegd die als voorbeeld gebruikt kan worden.

2. **Informed consent:** er dienen aparte toestemmingsformulieren voor minderjarigen en volwassenen voorbereid te worden. Om het uw onderzoek deel te nemen, moeten leerlingen onder de 18 jaar het formulier laten tekenen hun voogd. Het formulier moet de contactgegevens van de vertegenwoordiger bevatten, de manier waarop de vertrouwelijkheid en het gebruik van de gegevens worden gewaarborgd, de mogelijke verspreiding van beelden en gegevens ter promotie van het project. Voor verschillende methoden van gegevensverzameling zijn verschillende formulieren nodig.

Steeds meer organisaties richten interne ethische commissies op om het personeel te ondersteunen en te begeleiden bij het uitvoeren van ethisch onderzoek.

In de handleiding wordt een sjabloon van het toestemmingsformulier toegevoegd dat als voorbeeld kan worden gebruikt.

STAP 8: CO-PLANNING EN ANALYSE

Voordat de activiteiten voor de diagnose worden opgestart (focusgroepen en samenstelling van vragenlijsten) worden gestart, is het goed om één meeting met de directeur, de docenten of andere bij het project betrokken partijen te wijden aan het bespreken van de volgende vragen:

- Beschrijving van de kenmerken van de klas, mogelijke problemen, de aanwezigheid van mannelijke of vrouwelijke studenten in verband met eerdere incidenten van geweld of pesten, transversale kenmerken van de klas.
- De formele interventieprocedures van de school, ook diegene buiten het kader van gendergerelateerd geweld.
- Samenwerkingen tussen de school en diensten of organisaties die rond het thema werken.

Onderstaande vragen kunnen het gesprek richting geven:

1. Zijn er formele procedures voor gendergerelateerd geweld op uw school? Zo ja, welke zijn deze?
2. Wat is de regelgeving op school, wat betreft aanwijzingen of procedures in gevallen van geweld?
3. Zijn er procedures, zowel formeel als informeel (indien nodig specificeren), met betrekking tot gevallen van pesten en cyberpesten? Is er een begeleider of een groep waar ze terecht kunnen? Zijn er voorschriften?
4. Zijn de bestaande procedures effectief? Waarom (niet)?
5. Wat doe je wanneer er een incident is, tussen leeftijdsgenoten of bij huiselijk geweld?
6. Werkt de school samen met lokale organisaties ter preventie van geweld? Wat gebeurt er wanneer er een incident voorvalt?
7. Werkt de school samen en evalueert zij haar procedures met andere scholen op het vlak van gezamenlijke acties die moeten worden uitgevoerd in het kader van de preventie en de bestrijding van geweld?